

Ömrün müdrik çağında

Əlizadə Əsgərli

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Filologiya elmləri doktoru. Azərbaycan.

E-mail: alizade.asgerli@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-5792-3741>

Nizami Məmmədov–70

Tanınmış ədəbiyyatşünas-alim, filologiya elmləri doktoru, professor Nizami Tağı oğlu Məmmədovun (Tağısoy) 70 yaşı tamam olub. O, 1970-1975-ci illərdə M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunda oxuyub, təyinatı üzrə Ucar bölgəsində rus dili və ədəbiyyatı müəllimi işləyib.

1980-84-cü illərdə rus (sovet) ədəbiyyatı ixtisası üzrə həmin institutun aspiranturasında oxuyan N.Məmmədov 1986-cı ildə "Səməd Vurğun pyesinin rus tərcümələri və səhnə təcəssümü" mövzusunda filologiya elmləri namizədi, 1992-ci ildə "XX əsr rus poeziyasının Azərbaycan dilinə tərcüməsi problemləri (1920-1970)" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək filologiya elmləri doktoru elmi dərəcələrini alıb.

Professor N.Tağısoy 1998-ci ildən – BQU-da işlədiyim illərdən tanıyıram. Professor Ağarəhim Rəhimovun "Girdəb" romanının müzakirəsi zamanı ilk dəfə onun odlu çıxışını dinləmişəm və məmnun qalmışam. Sonralar elm və tədris fəaliyyətimizdə bir-birimizi daha yaxından tanımış, aktual məsələlərin, tədris işlərinin müzakirələrində bir yerdə iştirak etmişik.

N.Tağısoy 1984-cü ildən Bakı Slavyan Universitetində çalışır. XX əsr rus ədəbiyyatı, Türk xalqları ədəbiyyatı, Azərbaycan ədəbiyyatı, Tərcümə nəzəriyyəsi fənlərindən mühazirələr oxuyur. 1994-cü ildən Universitetin professorudur. O, 1995-1997-ci illərdə Bakı Qızlar Universitetində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı, 1998-2010-cu illərdə Azərbaycan Beynəlxalq Universitetində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı, Rus dili və ədəbiyyatı kafedralarının müdiri vəzifəsində işləyib.

Professor N.Məmmədov 2011-ci ildən AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu Türk xalqları ədəbiyyatı şöbəsinin baş elmi işçisidir. O, müxtəlif illərdə ölkə konfransları, simpoziumları, elmi məclislər və dərjələrdə iştirak edir, tərcümə nəzəriyyəsi, ədəbi əlaqələr, komparativistika, türk xalqlarının etnogenezi, etnologiyası, efnoqrafiyası, folkloru, klassik və müasir ədəbiyyat, habelə müasir ədəbi proseslə məşğul olur.

Türkoqol-alim qaqauz, qazax, qaraqalpaq, qaraçay, qırğız, Kıpırız türkləri, malkar, özbək, karaim, kumux, noğay, Xəzər türk qovmləri barəsində əhəmiyyətli məqalə, monoqrafiya və kitabların müəllifidir.

Nizami müəllim müxtəlif illərdə dərslik, metodik və tədris vəsaitləri hazırlayıb, monoqrafiyalar yazıb, folklor və etnoqrafiya sahəsində araşdırmalar aparıb, ölkəmizdə və ondan kənardə keçirilmiş konfrans və simpoziumlarda respublikamızı təmsil edib. "Professor Nizami Tağısoy iki onillikdən artıqdır ki, türk xalqlarının folkloru, etnogenezi, epik təfəkkürü, klassik və müasir ədəbiyyatına dair dərslik" hazırlayıb. (Vikipediya)

25 ildən artıqdır ki, regional etnoqrafiya və folklor nümunələrinin toplanması, tədqiqi və nəşri işləri ilə məşğul olur. "Onun son dövrdə Azərbaycanda və Türkiyədə yaşayan Şiyan ellərinin efnoqrafiyası, etnik-millî düşüncə tərzü və şifahi yaradıcılıq ilə bağlı araşdırmaları türk ellərinin mənəvi mədəniyyətini öyrənmək baxımından" əhəmiyyətlidir. (Vikipediya)

Nizami Məmmədov folklorşünaslıq, türkologiya, ədəbiyyatşünaslıq və müasir ədəbi tənqidin müxtəlif problemləri üzrə araşdırmalar aparır. O, daim axtarışda olan, zəhmətkeş ziyalıdır, müəllimdir, "Qızıl qələm", "Xalqın nüfuzlu ziyalısı", "İlin alimi", "Əməkdar müəllim" mükafatlarının sahibidir.

Ədəbiyyatşünas-alim haqqında mətbuatda çox yazılıb. "XX əsr Azərbaycan alimləri və maarifçiləri" bioqrafik kitabında da onun haqqında qiymətli səhifələr vardır. Çalışdığı Bakı

Slavyan Universiteti və Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda da nüfuz sahiblərindən biri professor Nizami Məmmədovdur. O, İnstitut elmi seminarının fəal üzvüdür, magistr və doktorantlara qayğı və məsləhətlərini heç zaman əsirgəmir. Elmi rəhbər, opponent, rəyçi kimi də obyektiv və səmimi olmağa xüsusi diqqət edir.

Professor Nizami Məmmədov "XX əsr rus poeziyası Azərbaycan tərcümələrində" (1992), "Qazax ədəbiyyatı" (1993), "Əsrin milli özünəməxsusluğu və tərcümə" (1998), "Poetik tərcümə" (2001), "Qaraqalpaq ədəbiyyatı" (2007, 2015), "Səməd Vurğunun dramaturgiyası rus dilində" (1999), "Nəsrin axarı: zaman və məkan konteksti" (2008), "Şilyan: özü, sözü – çeşmənin gözü" (2009), "Səttər Həsənzadə. Vətən həsrəti, bənt roqxulu sətirələr" (2009), "Etnos və epos: keçmişdən bu günə" (2010), "Meyxananın poetikası" (2011), "Qaraçay ədəbiyyatı" (2016) və sair monoqrafiyalar, habelə dərs vəsaiti, proqram və dərsliklərin müəllifidir. N.Məmmədov "Ədəbi proses" müşavirlərinin fəal iştirakçısı və məruzəçilərindəndir.

Professor Nizami Məmmədov Azərbaycan və rus dillərində 298 məqalə çap etdirib ki, həmin məqalələrin adları vikipediyasında özünə yer alıb. Həmin məqalələr Azərbaycan və rus ədəbiyyatının klassik və müasir sənətkarları, habelə Azərbaycan və dünya ədəbiyyatı əlaqələrinə həsr edilib. Alimin beynəlxalq konfrans və simpoziumlarda 33 elmi məruzəsi dinlənilib.

N.Tağısoy bədii yaradıcılıqla da məşğul olur. İndiyədək onun "Axtaracaqsan məni" (2000, şeir və poemalar), "Bəlkə dünya öz yolunu çayıbdı" (2004, şeir) və "Natiqlə qara zumanın nağılı və ya hər ikisinə elegiya" (2008) əsərləri çap olunub.

Tədqiqatçı Nizami Məmmədovun müəllim fəaliyyət sahəsinin bir yönü də nəzəri-praktik tərcümə yaradıcılığı ilə bağlıdır. Oxuyuruq: "O, Azərbaycan türkologiyasında ilk dəfə olaraq qırpaq türklərindən olan qövmələrin folklor yaradıcılığına müraciət etmiş, "Qaraqalpaq xalq nağılları"nı (2006) və qazax qəhrəmanlıq eposu "Koblandı-batır"ı (2008) Azərbaycan türkcəsinə uyğunlaşdırıb. Müəllif 2010-cu ildə "İzahlı tərcüməşünaslıq terminləri lüğəti"ni (Rafiq Manafoğlu və Rüstəm Kamalla birlikdə) çapa hazırlayıb. "Bir ömrün rapsodiyası" (2010) kitabı alimin həyatı və elmi fəaliyyətinə həsr edilib.

Biz professor Nizami Tağı oğlu Məmmədovu şərafli 70 illik yubileyi münasibətilə ürəkdən təbrik edirik, ona möhkəm can sağlığı və yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.